

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 30 juni 2023
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	9825/1/23 REV 1
nr. Comdoc.:	COM(2023) 604 final
Betreft:	AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Denemarken

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op aanbeveling COM(2023) 604 final van de Commissie en door de Raad en de Europese Raad is besproken.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Denemarken

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 9, lid 2,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad², waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de faciliteit") werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De faciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester draagt de faciliteit bij tot economisch en inclusief herstel en de uitvoering van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name hervormingen en investeringen om de groene en de digitale transitie te stimuleren en om de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de faciliteit is op 30 juni 2022 bijgewerkt, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

² Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

- (2) Op 22 november 2022 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023 en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2023 voor coördinatie van het economisch beleid. Op 23 maart 2023 heeft de Europese Raad zijn goedkeuring gehecht aan de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2023, die rond de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid draaien. Op 22 november 2022 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad³ ook het waarschuwingsmechanismeverslag 2023 aangenomen, waarin zij Denemarken niet heeft aangemerkt als een van de lidstaten die door onevenwichtigheden geraakt kunnen zijn of het risico lopen daardoor geraakt te worden. Derhalve zou een diepgaande evaluatie niet nodig zijn. De Commissie heeft ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone goedgekeurd, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2023 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ ("aanbeveling over de eurozone 2023") aangenomen op 16 mei 2023 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 13 maart 2023.
- (3) Hoewel de economieën in de Unie blijken te geven van opvallende veerkracht, blijft de geopolitieke context een negatief effect hebben. De economische en sociale beleidsagenda van de Unie, die resoluut achter Oekraïne staat, is erop gericht om op korte termijn de negatieve gevolgen van energieschokken voor zowel kwetsbare huishoudens als bedrijven te beperken en op middellange termijn de inspanningen met het oog op de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie, de ondersteuning van duurzame en inclusieve groei, de bewaking van de macro-economische stabiliteit en de vergroting van de veerkracht vol te houden. De agenda is ook sterk gericht op het vergroten van het concurrentievermogen en de productiviteit van de Unie.

³ Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25).

⁴ Aanbeveling van de Raad van 16 mei 2023 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 180 van 23.5.2023, blz. 1).

- (4) Op 1 februari 2023 heeft de Commissie een mededeling uitgebracht met de titel "Een industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk" ("het industrieel plan voor de Green Deal"). Het doel van het industrieel plan voor de Green Deal is om het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie te versterken en een snelle transitie naar klimaatneutraliteit te bevorderen. Het vormt een aanvulling op de lopende inspanningen in het kader van de Europese Green Deal en REPowerEU. Het heeft ook tot doel een omgeving te scheppen die gunstiger is voor het opschalen van de productiecapaciteit van de Unie voor de nettonultechnologieën en -producten die nodig zijn om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de Unie te halen, en voor het verzekeren van toegang tot relevante kritieke grondstoffen, onder meer door de sourcing ervan te diversifiëren, geologische hulpbronnen in de lidstaten naar behoren te exploiteren en grondstoffen zoveel mogelijk te recyclen. Het industrieel plan voor de Green Deal is gebaseerd op vier pijlers: een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingsklimaat, versnelde toegang tot financiering, het verbeteren van vaardigheden, en open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens. Op 16 maart 2023 heeft de Commissie nog een mededeling gepubliceerd met de titel "Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030", die is gestructureerd rond negen elkaar versterkende aanjagers, met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. In de mededeling worden beleidsprioriteiten vastgesteld die bedoeld zijn om actief te zorgen voor structurele verbeteringen, gerichte investeringen en regelgevingsmaatregelen voor het concurrentievermogen van de Unie en haar lidstaten op lange termijn. Onderstaande aanbevelingen dragen bij tot de verwezenlijking van deze prioriteiten.

- (5) In 2023 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de faciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op alle of een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020 en 2022 blijven onverminderd relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die worden herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.
- (6) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad⁵ (de "REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van Russische fossiele brandstoffen snel af te bouwen. Dit zal bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. De REPowerEU-verordening stelt de lidstaten in staat een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toe te voegen aan hun nationale herstel- en veerkrachtplannen om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken. Die hervormingen en investeringen stimuleren ook het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de Unie zoals uiteengezet in het industrieel plan voor de Green Deal, en gaan in op de energiegerelateerde landspecifieke aanbevelingen die in 2022 en, indien van toepassing, in 2023 aan de lidstaten zijn gedaan. Met de REPowerEU-verordening wordt een nieuwe categorie ingevoerd van niet terug te betalen financiële steun die ter beschikking van de lidstaten wordt gesteld om nieuwe energiegerelateerde hervormingen en investeringen in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen te financieren.

⁵ Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1).

- (7) Op 8 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2024 ("de mededeling van 8 maart 2023"), die erop gericht is de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en aldus de beleidscoördinatie te versterken. De Commissie heeft eraan herinnerd dat de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact eind 2023 wordt gedeactiveerd. Zij heeft verzocht om een begrotingsbeleid in 2023-2024 dat de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn waarborgt en de potentiële groei op duurzame wijze verhoogt, en heeft de lidstaten verzocht in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's 2023 uiteen te zetten hoe hun begrotingsplannen ervoor zullen zorgen dat de in het Verdrag vastgestelde referentiewaarde van 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) wordt nageleefd en de schuld voortdurend op plausibele wijze wordt teruggedrongen, of dat de schuld op middellange termijn op een prudent niveau wordt gehouden. De Commissie heeft de lidstaten ook verzocht de nationale begrotingsmaatregelen die zijn ingevoerd om huishoudens en bedrijven te beschermen tegen de energieprijsschok, geleidelijk af te schaffen, te beginnen met de minst gerichte maatregelen. Zij heeft erop gewezen dat indien de steunmaatregelen zouden moeten worden verlengd vanwege hernieuwde druk van de energieprijzen, de lidstaten dergelijke maatregelen beter moeten richten op kwetsbare huishoudens en bedrijven. De Commissie heeft verklaard de begrotingsaanbevelingen te kwantificeren en te differentiëren. Bovendien zouden de begrotingsaanbevelingen moeten worden geformuleerd op basis van de netto primaire uitgaven, zoals voorgesteld in haar mededeling van 9 november 2022 over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance. Zij heeft aanbevolen dat alle lidstaten nationaal gefinancierde investeringen blijven beschermen en zorgen voor een doeltreffend gebruik van de faciliteit en andere Uniefondsen, met name in het licht van de doelstellingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie en veerkracht. De Commissie heeft aangegeven dat zij de Raad zal voorstellen om in het voorjaar van 2024 op het tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023, in overeenstemming met de bestaande wettelijke bepalingen.

- (8) Op 26 april 2023 heeft de Commissie wetgevingsvoorstellen ingediend om een omvattende hervorming van de Unieregels inzake economische governance door te voeren. De voorstellen moeten vooral de houdbaarheid van de overheidsschuld verbeteren en tegelijkertijd in alle lidstaten via hervormingen en investeringen duurzame en inclusieve groei bevorderen. Met deze voorstellen streeft de Commissie ernaar de nationale verantwoordelijkheid te vergroten, het kader te vereenvoudigen en de focus meer te leggen op de middellange termijn, in combinatie met doeltreffende en coherenter handhaving. Volgens de conclusies van de Raad van 14 maart 2023 over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance is het de bedoeling om de wetgevingswerkzaamheden in 2023 af te ronden.
- (9) Op 30 april 2021 heeft Denemarken zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 6 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Denemarken⁶ vastgesteld. De tranches worden vrijgegeven mits de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 een besluit heeft vastgesteld waarin wordt verklaard dat Denemarken de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.
- (10) Op 1 mei 2023 heeft Denemarken zijn nationale hervormingsprogramma 2023 ingediend. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2023 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Denemarken over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan. Aangezien Denemarken zijn convergentieprogramma 2023 niet tijdig heeft ingediend, kon de Commissie dit niet beoordelen.

⁶ Doc. ST 10154/2021 INIT.

- (11) Op 24 mei 2023 heeft de Commissie het landverslag 2023 voor Denemarken gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Denemarken heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2022 heeft aangenomen en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Denemarken van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Denemarken heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.
- (12) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens daalde het overheidsoverschot van Denemarken van 3,6 % van het bbp in 2021 tot 3,3 % in 2022, terwijl de overheidsschuld daalde van 36,7 % van het bbp eind 2021 tot 30,1 % eind 2022.
- (13) Het overheidssaldo is beïnvloed door de budgettaire beleidsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. In 2022 omvatten de inkomstenverlagende budgettaire beleidsmaatregelen een verlaging van de elektriciteitsheffing, terwijl de uitgavenverhogende budgettaire beleidsmaatregelen sociale uitkeringen aan huishoudens met lagere inkomens omvatten om de hoge energiekosten te compenseren. De Commissie raamt de begrotingskosten van deze maatregelen op 0,1 % van het bbp in 2022. Tegelijkertijd zijn de geraamde kosten van de tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis van 4,0 % van het bbp in 2021 gedaald tot 0,0 % van het bbp in 2022.

- (14) Op 18 juni 2021 heeft de Raad Denemarken aanbevolen⁷ om in 2022 een ondersteunende begrotingskoers te blijven varen, onder meer met behulp van de impuls die uitgaat van de faciliteit, en om nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden.
- (15) Volgens de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers⁸ in 2022 met 0,6 % van het bbp contractief, wat passend was in een context van hoge inflatie. Zoals aanbevolen door de Raad is Denemarken het herstel blijven ondersteunen met investeringen die moeten worden gefinancierd uit de faciliteit. De met subsidies uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 0,3 % van het bbp in 2022 (0,3 % van het bbp in 2021). De nationaal gefinancierde investeringen zorgden voor een contractieve bijdrage van 0,2 procentpunten aan de begrotingskoers⁹. Denemarken heeft nationaal gefinancierde investeringen dus niet in stand gehouden, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd leverde de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) een contractieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,7 procentpunten. Denemarken heeft de groei van de nationaal gefinancierde lopende uitgaven dus voldoende onder controle gehouden.
- (16) In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een groei van het reële bbp van 0,3 % in 2023 en 1,5 % in 2024.
- (17) In de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt uitgegaan van een overheidsoverschot van 2,3 % van het bbp voor 2023 en een overheidsschuldquote van 30,1 % eind 2023.

⁷ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2021 van Denemarken (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 14).

⁸ De begrotingskoers wordt gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde), met uitsluiting van tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis maar met inbegrip van uitgaven die worden gefinancierd met niet terug te betalen steun (subsidies) uit de faciliteit en andere Uniefondsen, ten opzichte van de potentiële groei op middellange termijn. Zie voor meer details Kader 1 in de statistische begrotingstabellen.

⁹ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,3 procentpunten van het bbp zullen leveren.

- (18) Het overheidssaldo wordt in 2023 naar verwachting nog steeds beïnvloed door de begrotingsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. Het gaat om maatregelen uit 2022 die werden verlengd, met name bepaalde sociale uitkeringen voor huishoudens met een laag inkomen, en om nieuwe maatregelen zoals een tijdelijk lagere elektriciteitsheffing. De nettobegrotingskosten van de steunmaatregelen worden in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie geraamd op 0,3 % van het bbp in 2023¹⁰. De meeste maatregelen in 2023 lijken niet gericht te zijn op de kwetsbaarste huishoudens of bedrijven en houden de prijsprikkel om de vraag naar energie terug te dringen en de energie-efficiëntie te verhogen niet in stand. Het bedrag aan gerichte steunmaatregelen waarmee bij de beoordeling van de naleving van Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022¹¹ rekening moet worden gehouden, wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie bijgevolg geraamd op 0,1 % van het bbp in 2023 (tegenover 0,1 % van het bbp in 2022).
- (19) In zijn Aanbeveling van 12 juli 2022 heeft de Raad aanbevolen dat Denemarken actie onderneemt om er in 2023 voor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers¹², rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Denemarken moet klaar staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Denemarken is ook aanbevolen te voorzien in meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de faciliteit en andere Uniefondsen.

¹⁰ Dat cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en, indien relevant, kapitaaluitgaven.

¹¹ Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma van Denemarken en met een advies van de Raad over het convergentieprogramma 2022 van Denemarken (PB C 334 van 1.9.2022, blz. 27).

¹² Op basis van de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt de potentiële outputgroei op middellange termijn (tienjaarsgemiddelde) van Denemarken, die wordt gebruikt als maatstaf voor de begrotingskoers, geraamd op 1,9 % in nominale termen.

- (20) Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een expansieve begrotingskoers (-0,4 % van het bbp) bij een hoge inflatie. Dit volgt op een contractieve begrotingskoers in 2022 (0,6 % van het bbp). Verwacht wordt dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 aan de begrotingskoers een expansieve bijdrage van 0,6 % van het bbp zal leveren. De expansieve bijdrage van nationaal gefinancierde netto primaire lopende uitgaven is niet het gevolg van de gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor energieprijsstijgingen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Het is het gevolg van de kosten van niet-gerichte energiemaatregelen en verhogingen van de lonen in de overheidssector en sociale uitkeringen en hogere uitgaven voor gezondheidszorg. Kortom, de verwachte groei van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven is niet in overeenstemming met de Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. De met subsidies in het kader van de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 0,3 % van het bbp in 2023, terwijl de nationaal gefinancierde investeringen een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 procentpunten leverden¹³. Denemarken is daarom van plan om via de faciliteit en andere Uniefondsen aanvullende investeringen te financieren, en zal naar verwachting de nationaal gefinancierde investeringen in stand houden. Het is voornemens overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid te financieren, zoals energie-efficiëntiemaatregelen, een groene belastinghervorming en groene mobiliteitsmaatregelen, die gedeeltelijk worden gefinancierd door de faciliteit en andere Uniefondsen.
- (21) Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie uitgegaan van een overheidsoverschot van 1,3 % van het bbp in 2024 en een overheidsschuldquote van 28,8 % van het bbp eind 2024. De Commissie gaat momenteel uit van de volledige uitfasering van de energie-steunmaatregelen in 2024. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat de energieprijzen niet opnieuw zullen stijgen.

¹³ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een contractieve bijdrage van 0,2 procentpunten van het bbp leveren.

- (22) Denemarken zal waarschijnlijk ook in 2023 en 2024 voldoen aan de door de Commissie voor de periode 2023-2025 geraamde minimale begrotingsdoelstelling op middellange termijn van -1,0 % van het bbp. Op basis van de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie wordt het structurele saldo geraamd op 3,5 % van het bbp in 2023 en 2,1 % van het bbp in 2024, wat hoger is dan de begrotingsdoelstelling op middellange termijn.
- (23) Bij ongewijzigd beleid wordt in de voorjaarsprognose 2023 van de Commissie verwacht dat de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven in 2024 met 4,6 % zullen stijgen.
- (24) Momenteel hebben recurrente onroerendgoedbelastingen in Denemarken een plafond, hetgeen betekent dat zij niet stijgen met de marktprijzen. Daardoor kunnen zij de huizenprijscycli niet temperen en hebben zij nadelige verdelingseffecten. Het Deense parlement heeft in 2017 een nieuw onroerendgoedbelastingstelsel goedgekeurd om het plafond af te schaffen, dat nu naar verwachting op 1 januari 2024 in werking zal treden. Het vinden van betaalbare huisvesting blijft voor veel mensen een grote uitdaging. Door de combinatie van hoge huizenprijzen en lange wachttijden voor sociale woningen is er in de belangrijkste stedelijke gebieden een tekort aan betaalbare woningen ontstaan. Denemarken vertoont een toenemend aandeel hypotheeklen met variabele rente en uitgestelde aflossing, hetgeen de kwetsbaarheid van hypotheekhouders met een zware schuldenlast voor verdere potentiële dalingen van de huizenprijzen en/of stijgingen van de rentevoeten vergroot.

- (25) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Denemarken heeft goede vooruitgang geboekt bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan. Denemarken heeft één betalingsverzoek ingediend, overeenkomend met 25 mijlpalen en streefdoelen in het herstel- en veerkrachtplan en resulterend in een totale uitbetaling van 301 miljoen EUR. Na het eerste betalingsverzoek ligt de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan op schema, met een verwachte indiening van de tweede betaling zoals gepland tegen eind 2023. Op 31 mei 2023 heeft Denemarken een wijziging van zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend, met een REPowerEU-hoofdstuk. De snelle opname van het nieuwe REPowerEU-hoofdstuk in het herstel- en veerkrachtplan maakt de financiering mogelijk van aanvullende hervormingen en investeringen ter ondersteuning van de strategische doelstellingen van Denemarken op het gebied van energie en de groene transitie. De systematische en doeltreffende betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan dat plan, om te zorgen voor een breed gedragen verantwoordelijkheid voor de algehele beleidsagenda.
- (26) De Commissie heeft alle programmeringsdocumenten van Denemarken betreffende het cohesiebeleid in 2022 goedgekeurd. Het is van cruciaal belang om de cohesiebeleidsprogramma's in aanvulling op en in synergie met het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, snel uit te voeren om de groene en de digitale transitie te verwezenlijken, de economische en sociale veerkracht te vergroten en een evenwichtige territoriale ontwikkeling in Denemarken tot stand te brengen.

- (27) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en in de programma's van het cohesiebeleid aan bod komen, wordt Denemarken geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met het koolstofvrij maken van de economie en het versterken van de circulaire economie ter ondersteuning van de groene transitie.
- (28) De vooruitgang die Denemarken heeft geboekt op weg naar een circulaire economie is onvoldoende en moet worden bespoedigd om de doelstellingen van de Unie op het gebied van de circulaire economie te halen. Ondanks enkele beleidsmaatregelen die zijn genomen, zoals het klimaatplan uit 2020, is de vooruitgang beperkt gebleven. Uit het actieplan voor de circulaire economie uit 2021 blijkt dat van de 129 initiatieven in het plan er 27 zijn voltooid, 88 op schema liggen en 14 vertraging hebben opgelopen. Uit de beschikbare statistieken blijkt dat Denemarken in 2022 geen vooruitgang heeft geboekt op het gebied van afvalproductie, recycling en de circulaire economie. Het circulaire materiaalgebruik is licht gedaald, van 8 % in 2016 tot 7,8 % in 2021, en ligt daarmee onder het Uniegemiddelde van 11,7 % in 2021. Hoewel het actieplan voor de circulaire economie tot doel heeft de materiaalvoetafdruk van de Unie aanzienlijk te verminderen, bedroeg de materiaalvoetafdruk van Denemarken in 2020 25,6 ton per hoofd van de bevolking, ruim boven het EU-gemiddelde voor 2020 (13,7 ton per hoofd van de bevolking). Denemarken blijft ondermaats presteren in verschillende aspecten van de circulaire economie, met name de productie van stedelijk afval, recyclingpercentages en voedselafval. Wat stedelijk afval betreft heeft Denemarken nog steeds de grootste hoeveelheid stedelijk afval per hoofd van de bevolking in de Unie, met 786 kg/jaar/hoofd in 2021 (Uniegemiddelde 530 kg/jaar/hoofd in 2021), in een context waar er geen nationale doelstelling voor algemene afvalvermindering is. Wat recycling betreft moet Denemarken aanzienlijke inspanningen leveren om de Unierecyclingdoelstelling voor stedelijk en verpakkingsafval voor 2025 te halen en ligt het onder het Uniegemiddelde van 49,6 %, met een percentage van 34,3 %¹⁴ in 2021. Ten slotte presteert Denemarken slecht in de Unie wat betreft de indicatoren voor voedselverspilling. Het is sterk afhankelijk van afvalverbranding: meer dan 50 % van het stedelijk afval wordt verbrand, tegenover een Uniegemiddelde van ongeveer 26 %.

¹⁴ Denemarken heeft de Commissie laten weten dat het gerapporteerde recyclingspercentage van 2021 was gebaseerd op onjuiste gegevens en zal worden herzien.

(29) Denemarken heeft zich verbonden tot ambitieuze doelstellingen op het gebied van het koolstofvrij maken van de economie en loopt voorop bij het gebruik van hernieuwbare energie, met name de productie van windenergie. Het aardgasverbruik van Denemarken is in de periode tussen augustus 2022 en maart 2023 met 25,2 % gedaald ten opzichte van het gemiddelde gasverbruik in dezelfde periode in de voorgaande vijf jaar, waarmee het streefdoel van 15 %, dat is vastgesteld in Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad¹⁵, is overtroffen. Denemarken zou krachtens Verordening (EU) 2023/706 van de Raad¹⁶ tot 31 maart 2024 zijn inspanningen kunnen voortzetten om de vraag naar gas tijdelijk te verminderen. Om de doelstellingen op het gebied van het koolstofvrij maken van de economie te bereiken en het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de energiemix te vergroten, zijn een snellere inbedrijfstelling van projecten en vereenvoudigde vergunningsregels essentieel om de nationale ambities voor de uitrol van windenergiecapaciteit op zee en aan land te verwezenlijken. Om extra capaciteit te creëren, met inbegrip van energie-eilanden in de Oostzee en de Noordzee, is een adequate planning van de netuitbreiding op transmissie- en distributieniveau nodig. Ondertussen kunnen investeringen in energie-efficiëntie de behoefte aan investeringen in energie-infrastructuur verminderen. Door het versterken van energie-efficiëntiemaatregelen in gebouwen, het combineren van isolatiemaatregelen en de uitrol van koolstofvrije verwarmingsbronnen kan de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verder worden verminderd en de vraag naar energie worden teruggedrongen. Verbeteringen van de energie-efficiëntie in openbare gebouwen kunnen verder worden ondersteund door de begrotingsbeperkingen voor groene projecten voor gemeenten en regio's op te heffen. Aanvullende maatregelen ter ondersteuning van de energie-efficiëntie in particuliere gebouwen zouden helpen de hoge energiekosten in Denemarken, dat in 2022 de op één na hoogste gemiddelde energierekening voor huishoudens had, te verlagen. Binnenlandse industriële activiteiten bieden mogelijkheden voor verbetering van de energie-efficiëntie, met name door het benutten van overtollige warmte in stadsverwarming.

¹⁵ Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad van 5 augustus 2022 inzake gecoördineerde maatregelen ter reductie van de gasvraag (PB L 206 van 8.8.2022, blz. 1).

¹⁶ Verordening (EU) 2023/706 van de Raad van 30 maart 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2022/1369 wat betreft de verlenging van de vraagreductieperiode voor gasvraagreductiemaatregelen en de versterking van de rapportage en monitoring van de uitvoering van die maatregelen (PB L 93 van 31.3.2023, blz. 1).

- (30) Het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden in sectoren en beroepen die van essentieel belang zijn voor de groene transitie, met inbegrip van productie, uitrol en onderhoud van nettonultechnologieën, leidt tot knelpunten in de transitie naar een nettonuleconomie. Hoogwaardige onderwijs- en opleidingsstelsels die inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt en gerichte bij- en omscholingsmaatregelen zijn van cruciaal belang om tekorten aan vaardigheden aan te pakken en arbeidsintegratie en -verschuivingen te bevorderen. Om het onbenutte arbeidsaanbod te ontsluiten, moeten die maatregelen toegankelijk zijn, met name voor de personen voor wie en in de sectoren en regio's waarvoor de gevolgen van de groene transitie het grootst zijn. In 2022 werden in Denemarken tekorten aan arbeidskrachten gemeld voor 60 beroepen die specifieke vaardigheden of kennis voor de groene transitie vereisen, waaronder milieutechnici, milieubeschermers en bouwarchitecten. Hoewel de vraag naar vaardigheden voor de groene transitie toeneemt, is het aantal werknemers in energie-intensieve sectoren dat onderwijs en opleiding volgt de afgelopen tien jaar beduidend gedaald, van 24,6 % in 2015 tot 15,6 % in 2021,

BEVEELT AAN dat Denemarken in 2023 en 2024 de volgende acties onderneemt:

1. In 2023 en 2024 de geldende noodsteunmaatregelen voor energie zo snel mogelijk afbouwen. Indien hernieuwde stijgingen van de energieprijzen nieuwe of voortgezette steunmaatregelen vereisen, ervoor zorgen dat dergelijke steunmaatregelen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, budgettair haalbaar zijn, en stimulansen voor energiebesparing behouden.

Met behoud van een gezonde begrotingssituatie in 2024, nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand houden en zorgen voor een doeltreffende absorptie van subsidies uit de faciliteit en andere EU-fondsen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen.

Voor de periode na 2024 blijven streven naar investeringen en hervormingen die leiden tot een hogere duurzame groei, en een voorzichtige begrotingssituatie op middellange termijn handhaven.

Het nieuwe onroerendgoedbelastingstelsel invoeren om de koppeling tussen marktprijzen en belastingen te herstellen en de belastingheffing billijker te maken. Investerings in de bouw van betaalbare woningen bespoedigen om in de meest dringende behoeften te voorzien.

2. De gestage uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan voortzetten en, na de recente indiening van het addendum, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, snel van start gaan met de uitvoering van de desbetreffende maatregelen. Voortgaan met de snelle uitvoering van de programma's van het cohesiebeleid, in nauwe complementariteit en synergie met het herstel- en veerkrachtplan.
3. Het beleid inzake circulaire economie en afvalbeheer versterken, onder meer door de uitvoering van het nationale actieplan voor de circulaire economie van Denemarken te versnellen, afvalpreventie en hergebruik van stedelijk en ander afval te bevorderen, het recyclingpercentage te verhogen, voedselafval te verminderen en over te schakelen van verbranding van stedelijk afval op groenere bronnen van warmteopwekking.

4. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen en het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening vergroten. Op de toenemende vraag en flexibiliteitsbehoeften inspelen door de nodige ontwikkelingen van het elektriciteitsnet op transmissie- en distributieniveau te stimuleren. De toepasselijke vergunningsregels voor hernieuwbare energie stroomlijnen. Aanvullende maatregelen uitvoeren die de energie-efficiëntie in particuliere en openbare gebouwen ondersteunen om de energierekeningen en de kosten van het energiesysteem te verlagen. Zorgen voor een betere uitrol van koolstofvrije verwarmingsbronnen. De beleidsinspanningen opvoeren die gericht zijn op het voorzien in en verwerven van vaardigheden en competenties die nodig zijn voor de groene transitie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter
